

Christi tamen confessione constantes perstarent, demum 25 Mart. 1643, capite truncati sunt. NADASI, fol. 119.

P. Jacobus Basile post minus apostolicum aliquandiu egregie expletum, ab ethnicis arctam legis Christianæ semitam exosis, et libertatem quærentibus, eo ipso tempore, quo Christianos penitentiae Sacramento expiabat, obruncatus, et e crucis brachio in furcæ usus converso suspensus est, licet tum jam mortuus. Hispanis quoque ac Indis Christianis una deletis, inter litandum, eo ipso, quo cæsus est, die, sublata in altum ab eo pro more divina hostia, visa est palam eruento circulo circumdari; et super sacrificalem mappulam deposita, illam etiam sanguine cruentavit. Ad hæc plures Indi id a se oculis ipsis conspectum affirmavere quod e pectore, seu ore morientis P. Basilii pulcherrimus infans, comitibus duobus aliis alatis parvulis, in cælum ferri sit visus, postea in alto ex oculis evanescebat. *Id.*, f. 48.

Vincentius Alvarus cum Goam pergens ad studia, a Mahometanis piratis captus fuisse una cum alio de Societate, minati sunt Saraceni sæpius, se lytra pro duobus his non admissoiros; daturus utrumque cervice præfecta in mare præcipites, quod Mahometo, ejusque legi essent adversi, et eam expugnarent. Interea feria sexta, die apud illos Mahometo dedicata, Mahometani senaculo inito diem illum celebri Christiani captivi sacrificio pro piaculari victima credendo solemnem habere decrevere. Quocirca Vincentius in prora tunc orans delectus est, cuius Christiano capite religione Mahometo persolverentur. Cum se occidendum audisset, lætus, quod Christiani nomen sibi in mortis obundæ causam verteretur, totum Deo in victimam iterum et iterum dedicavit pulchro iterum gaudio delibutus: et religiose gestiens usque ad mortem, ac « Miserere mi Deus, » canens. Sub ipso ietu « Miserere, aiebat, animæ meæ, Jesu bone!» Aliqui ad ipsam Mahometi aram immolatum fuisse agunt: sed ille se in fidei odium cædi lætus, Deo se unice consecrabat. Corpus in mare abjectum est. *Id.*, f. 13.

P. Abrahamus Georgius in Æthiopia missus, ibi proditus, tentus, et id, ad quod istuc ibat, fassus, cum juberetur Christum abjicere, vel saltem id simulare, spe libertatis, mercurium, ac dignitatum oblata; id excretus, in carcerem detrusus est. Inde eductus, jussus est vel mori, vel dicere:

Alias non est Deus, quam Deus, et Mahometes ejus apostolus; mori elegit, accepitque mortis sententiam. Ad gloriosum supplicium Societatis cultu prodiit, ut Sacerdos in oppido Delec. Primus gladius in illum vibratus fractus est: alter leve illi vulnus infixit, et fractus est: tertio demum casus est felix. *Id.*, f. 142.

Philippus Nottin coadjutor ab hæreticis in fidei Catholicæ odium cruci ferreæ insidere jussus, manibus, pedibusque per externos digitos ad tergum revinctis, et manucarum ac pedicarum aculeatarum tormento dire insertis. Collo innexum erat collare ferreum, trifariam aculeis consertum, quorum alii recti eminebant, alii sursum, deorsum alii vergebant; igne quoque, quo ipse lente torteretur, admoto. Ubi usta pelvis ibat in bullas, et pustulas, illis ferro apertis acetum cum sale ac pyrio pulvere infudere. Sic per decem horas cruciatus Philippus, capite deinde plexus est, obtentu proditionis, re ipsa odio fidei orthodoxæ, ut patet e narratione a Bullonio Duce conscripta; et e calumnia ab hæreticis conflata per Lansmannum, cui ob vite spem mentito, vitæ promissæ loco mors illata est. Philippus in loco supplicii objecta omnia falsa esse affirmavit ac dixit se mori innoxium, et pro Catholica Apostolica Romana Ecclesia. *Id.*, f. 206.

P. Marcellus Franciscus Mastrillus e Marchionibus Italiæ, cum aquis et igne candentibus, in scrobe quatuor jam dies pependisset, nec mortuus adhuc fuisset; inde extractus, flectens sub gladio bis exclamavit: « Pater mi, S. Franciscæ Xaveri! » his infixit illi carnifex ense innoxium. Tandem tertio ietu, cum Jesum et Mariam pronuntiaret, capite truncatus est. *Id.*, f. 320.

Genus III Martyrii, igne combustorum.

Leonardus Kimura primus e Japonibus a S. Franciscæ Xaverio baptizatus, dein captus et ad mortem damnatus, actus gratis, testes voluit adhiberi, se Evangelii causa damnari. Stipiti alligatus, igne jam in flammam viscente ac erumpente, nullam doloris significationem dedit; aiebatque sibi nihil dolere, suave esse, dulce illud incendium. Ambustus vinculis libera utraque manu prunas collegit, et illis caput velut rosis coronans, cecinit: « Laudate Dominum omnes gentes: »

christianis interea Jesum et Mariam clamantibus. *Id.*, f. 374.

P. Carolus Spinola Marchio Italus cum una cum P. Sebastiano Kimura, et septem aliis sociis quatuor annis in ærumosissimo carcere innumeras calamitates sustinisset, ipse et socii demum ad supplicium vocati psalmos una cum dulcissimis lacrymis cecinere. In loco supplicii triginta millia christianorum, qui affluerant, sunt censa. Columnis alligati steterunt per horam, antequam ignis subderetur, et Carolo incipiente, læti cecinere: « Laudate Dominum omnes gentes. » Scintillæ quædam e rogo in pectus Caroli advolarant, eique adhærescebant. Unde ille primus corruit lento illo igne extinctus secutus reliquis. *Id.*, f. 374.

P. Camillus Constantius Italus capite damnatus, delirius putabatur, quod diceret, se jam votorum suorum summam penitus attigisse. Tabiræ ad Firandum rogo adductus, palo fune ex arundinibus texto alligatus, ad populum de animæ immortalitate, ac felicitate fidei Christianæ dixit egregie. Incendio involutus orabat: et flamma tantisper diducta, seu aperiri visa illum orantem ostendit, canentemque: « Laudate Dominum omnes gentes: Gloria Patri, » etc. Tum tertio Japonice pronuntiavit voce clare precepta: « O quam bene mihi est. » Jam flammis absumentur corpus, cum adhuc: « Sanctus, Sanctus, Sanctus, » quinquies cantare auditus est. Dicebant barbari: tantam illam ejus viri fortitudinem supra mortales vires altius quidquam habuisse. *Id.*, f. 283.

P. Petrus Paulus Navarrus Italus damnatus ad rogam processit post meridiem pallio indutus, nudis pedibus, et rosario de collo suspensus. Ducebantur una Dionysius, Petrus, et Clemens, qui cum illo fuerant in via comprehensi, duoque priores jam erant in Societatem adlecti. Vultus serenitas cum inusitata quadam modestia conjuncta omnium oculos præcipue in Patrem converterrat. Ipse litaniis præcinebat, cæteris respondentibus, ethnicis vehementer attonitis ad tantam euntium ad ignes tranquillitatem. Ubi ad locum reorsum supplicii infamem devenit, est, palos ibi defixos Pater detracto capiti pileo veneratus est, cœpitque tam festinato ingredi, ut ægre possent alii consequi. Ut intra repagula subiit, flexis ante suum stipitem genibus, Deo de beneficio quod accipiebat, gratis egit. Paulo post cum

surrexisset, a quaternis lictoribus columna alligatus est. Rosarium et cingulum a lictoribus direpta, Christiani magnis denariis redemerunt. Ubi Tonus adventi, rogo injectus est ignis. Spirabat valde ventus; ideoque correpto mox flammis pallio Patris, semistulata vestium frustra in sublime ferri visa sunt. Deinde, serpente flamma, spectatus est Pater, qui modo socios ad constantiam hortabatur, admonebatque ut Jesum invocarent, modo lumina tollebat in cælum, quo aspirabat. Denique vinentis igne consumptis, in alterum latus prolapsus est, cum identidem clara voce repereret: « Jesus Maria, Jesus Maria. » Pari fortitudine, benediciente ipsis secundo P. Petro Paulo, triumpharunt de igne cæteri, et Petrus eo gloriosus quo quia longius aberat ab incendio, productus tormentum habuit. *TANN.*, f. 309.

P. Hieronymus de Angelis Siculus damnatus capite, cum ad supplicium una cum aliis duceretur, causa mortis illius descripta, et palam affixa est in hæc verba: « Homines isti tam grandi supplicio maclantur, quia Christiani sunt. » Ita exustus est, post pulcherrimam ad populum allocationem, humi flectens. Simon Jempe e Bonzii ejusdem discipulo factus ejus socius, et laborum comes, optabat in Societatem admitti, et in odium fidei Christianæ occidi: utrumque est consecutus. NADASI, f. 383.

P. Michael Carvallius Lusitanus ad mortem damnatus, crucem ipse portavit, cum sociis psalmos canens. Primus ipse palo alligatus, et cum illo religiosi alii plures; atque omnes dum arderent, « Jesum et Mariam, » pronuntiavere, atque vixere. *Id.*, f. 209.

P. Thomas Tzugi Japon cum pro re Orthodoxa præclare apud suos Japonæ satageret grata dicendi affluentia, ut disertus, ita impiger, ab ipso divino Sacrificio peracto in custodiam detrusus, multifariam a suis blande, severeque tentatus, effusa, quanta maxima poterat, lælicis faciundæ copia se ignibus pro Christo devovebat. Cum duobus suis comitibus, ad flammam damnatus, post sudores genti suæ 34 annis laudate impensos, in ignis medio de Christi patientis tormentis ac de fide Catholica magno verborum pondere peroravit: Mox voce in cantum flexa: « Laudate Dominum omnes gentes, » cantavit, et inter canendum extinctus est. Illud admirabile, ac Japonibus, et Lusitanis testibus luculentis (qui ipsi adfuerunt, ac rem accurate oculis lustrare) exploratum est,

pectus mortui P. Thomæ ultro apertum dissiliisse; et ex illo visam egredi rubram flammam, quæ sursum in cœlum sublimis volatu igneo splendens abierit, eorumque, qui hæc spectare Christianorum corda mire accenderit. *ISM.*, f. 260.

P. Antonius Iscida Japon gravem et ipsa morte acerbiorum carcerem triennio fere sustinuit, crebris sollicitationibus, ac minis frustra sollicitatus a Præfectis, ut deserta Christi religione ad Japonica sacra transiret. Quorum uni aliquando atrocissima supplicia comminanti; « Frustra mihi, respondit, minas et verba, qui pœnas jam dudum, et cruciatus expecto; neque tibi reor proclive fore, satis huic meæ facere cupiditati. Igitur si me diem unum torquere decretum tibi est, meo rogatu ac sententia in denos extendi; si denos decretos habes, profer in centenos: proroga annum unum in denos, et ipsum porro decennium produci in omnem ætatem. Si decem cogitata tibi sunt formæ pœnarum, quibus me exerceas, amabo, centenas cogita: certamen, si placet, utriusque nostrum invicem sit, tibi sœvendo, mihi durando, dum victus alter defatiscat. » Ergo ad ferventes montis Ungeni aquas anno 1634, 4 decembris, varie discruciatu est, carnificibus omnem in eum jussu Gubernatoris immanitatem expertis. Plurimum horribile, et prolixum hoc supplicii inventum finem excussit, qui, cum non reformidarent pro Christo vitam semel abjicere, eam tamen ob iteratos toties cruciatus retinere minime sustinebant. Perfusus etenim ad usque ossium adustionem fomentis identidem restaurabant, ut ubi convalescent, iterum ex intervallo atque iterum perfusi, gravius ex renovatis vulneribus torquerentur. Igitur arreptum P. Antonium carnifices ante aquarum tormentum, manus pedesque revinctum valide distendebant, omnes corporis juncturas veluti in equoleo distrahebant, sique luxatum sublime demum suspendebant, postremo scapulis aquam ferventissimam infusuri: quæ tamen præter omnem consuetudinem, stupentibus ad prodigii novitatem carnificibus, nullam ei cicatricem inurebat. Post 30 dierum tormentum, revocatus in custodiam, ibique ad usque 3 sep. ann. 1632, omnibus incommodis ærumnose afflictus, demum Gubernatoris edicto vivus lento incendio combustus est Nangasachi cum quatuor aliis, Tosciugunsama nuper post parentem suum

Sciogunum, et Imperii, et crudelitatis ejusdem petito 63 natus annos, actis 43 in Societate. *TANN.*, f. 32.

Thomas Nicoforus Japon sub disciplina Seminarii educatus, multum ante, ac post initam Societatem operæ industriæque attulit commoda rei Christianæ apud Japonios. Ideo exilium, et ærumnas a suis civibus odio fidei illatas sustinuit. Postliminio rediit ab exilio Nangasachi flammis addictus, et vivis illustri morte in igne contemptus est. *NADASI*, fol. 237.

P. Sebastianus Viera Lusitanus una cum quinque illis, quos in carcere in Societatem cooptarat Japonibus, toto, quod super genua est, corpore in foveam e pedibus pependit per totum triduum, illis quoque superstitibus. Etiam antea prædixerat, se tormento fossa non moriturum. Supposito demum igne cruciatus est, et combustus, cum ei viventis prius viscera fuissent sensim extracta, ut scribit ejus socius P. Albertus Meckinski. *IS.*, fol. 229.

Genus IV Martyrii, Sagittis confectorum.

P. Andreas Gualdinus Hispanus dum Mazuam petit, quæ est urbs Insulæ cognominis in Erythraeo littore, qua trajectus in Indiam est, in Turcas incidit: quibus ex vestitu proditus, quod Christianus, et Sacerdos esset, una cum Lusitano itineris comite, cum ad ejurandum Christum nulla vi adduci possent, barbarum in morem tellis confossus, viam, et vitam felici exitu confecit, anno 1562. *TANN.*, f. 268.

Petrus Correa cum socio Joanne Sola apud Carigios rem feliciter gerebat, sed quidam furens libidine (quem ille a devoraturorum milium Brasilorum cultro carnario liberarat) qui avulsam a se (e ritu legis Christi), pellicem dolebat, barbaris in eo concitatis effecit, ut mortem illis consciscerent. Ergo Solam primum, deinde Corream, utrumque in genua procumbentem, sagittis interinunt, Christianis eum lugentibus, et unicuique veritatis interpretem, omniumque patrem, fratrem, amicum dolenter clamantibus. *NADASI*, fol. 405.

P. Ludovicus Quiros dum Floridanus, qua potest, excolit, et Ludovicum quemdam perfidum neophytum a perfidia conatur ad Christi sacra reducere; ab eodem bona verba accipit, quippe qui se omnino rediturum

promitteret. Ea spe hilaris revertebatur P. Ludovicus; et ecce collecto barbarorum globo Ludovicus apostata illum per iter aggressus, ejus cor sagitta transfixit. *ISM.*, fol. 35.

P. Bernardus Reuss Hispanus ad immanem in America Meridionali Ciunciorum gentem dum tenderet, eo ipso tempore, quo Religioso Sacerdote ejus itineris comiti, pro mortis, quam imminenter expectabant, apparatione, ultimum confitebatur, in valle Apollo, sagittis una cum illo, aliisque confixus est. Tribus jam sagittis saucius, crucifixum arripuit, et sublatis in cœlum oculis expiravit. Corda illius et aliorum extracta, et una cum sagittis combusta sunt. Aiunt, illum jam antea prædixisse, futurum, ut in fidei odium a Ciuncis caderetur. Et vero, ideo Societati nomen dederat, ut Christum gentibus annuntians mortem cruentam gloriosus oppeteret. *IS.*, 223.

P. Julius Pasqualis Italus, et P. Emmanuel Martinez Lusitanus, dum instigat apostata collectam barbarorum manum, domus, in qua patres habitabant, incenditur. « Prodeamus in aciem, aiebat, Emmanuel, et strenue moriendo decertemus, ne mori pro Deo nostro reformidare videamur. » Tum una cum P. Julio acceptis in manus rosariis præcedit in aream, qui ut prior apparuit, tanto impetu sagitta inflata est, ut brachium corpori, eum clavo adacto confixerit. Ut venire in aream Patres, genua uterque humi flectere, oculos in cœlum attollere, seque Deo devovere; Barbari ex adverso inconditis clamoribus et opprobriis venenata addensare spicula, ac totos imbres sagittarum immittere. Sic obruti cum toto comitatu, inter sacra Jesu et Mariæ nomina felices animas profunderet. 1 Februar., anno 1632. *TANN.*, fol. 392.

P. Antonius Daniel Gallus mane divino Sacrificio operatus, cum Hiroquæos ad eadem advertentes audiret, quosdam antea jam dispositos, quos potuit, illico baptizavit, ut æternæ illorum vitæ in periculo illo prospiceret. In templo una omnes Christiani in preces effusi, ab illo certatim penitentia expiati, et persancte incitati ad mortem pie oppetendam, cum diceret « Hodie erimus in Paradiso, fratres; » Hiroquæis ethnicis barbaris in templum se infundentibus prodiit obvius, et sagittis confossus est, Jesum clamans. Singuli barbari vulnus aliquod, etiam mortuo infixere, ac templum, igne injecto,

una cum cadavere combussere. *NADASI*, fol. 201.

Genus V Martyrii, sclopolis occisorum.

P. Joannes Bathæus Hibernus in patria una cum germano suo Sacerdote, communem heritici furoris torrentem sensit. Etenim heretici utrumque hunc esse Catholicum Sacerdotem certiores redditi, et quidem Joannem etiam Jesuitam magna exultatione prædam nobilem in forum abripuerunt, stipitibus alligavere, ac utrumque plumbeis scloporum glandibus trajecere; Catholicis Sacerdotes suos in fidei hæreticis exose odium sic tractari fementibus. *ISM.*, f. 245.

P. Jeremias Fischer Bohemus Rector Glovaviensis cum iter in Poloniam intenderet, humi procumbens, et Jesum ac Mariam inclamans, ab hæreticis militibus: « Jesuitas, Jesuitas, » furenter succlamantibus, pergere prohibitus, et globo plumbeo trajectus est, sociis fuga elapsis percussor fere post semestrem, globo simili et ipse in duello ictus interit. Parebant aliorum vitæ, spoliis contenti hi milites grassatores: at Jesuitas pessime oderant, eo quod dicerent eos Ministris hæreticis esse perfinosos; item Romanam Ecclesiam non progressus tantos habituram fuisse in Germania, et facilius ab hæreticis labefactandam, nisi hoc genus hominum pro illa tam solerter satageret. Auditi sunt idem experbare, quod idola Catholica (ita illi Sanctos vocant, atque imagines) suis optulari non possint; sed Catholicos, ac etiam Jesuitas, prosterni sinant ab hostibus. His nempe imbuti in Sociorum vitas grassati sunt. *ISM.*, fol. 46.

P. Antonius Bellavia Italus in prælio, in quo ille inermis Lusitanus contra hæreticos pugnantibus sacrum industrium navabat glande saucius, cum nihilominus Lusitano militi saucio confitentis aures præberet, ab hæreticis in opere, quod ii detestantur, deprehensus, aliquot in capite guttureque acceptis vulneribus, mortem oppetivit. *ISM.*, fol. 234.

P. Didacus de Alfaro Hispano Indus in urbe Assumptionis Collegii rector, et S. Inquisitionis Commissarius, postea Reductionum Præses, ac omnibus omnia factus est, insigni animarum lucro. Ad amicum scriptis, se hostili ethnicorum globo casurum. Id quod barbari ejuisdem ex insidiis in eum

uterque fecundis pro religione sudoribus inelytus prospere laboravit; et in Ciaccorum provincia ob damnatas avitas gentis superstitiones utriusque caput ligneis clavis contusum est. Ita interfectorum rasos vertices, in odium fidei, et sacri ordinis concerpere, pectoribus etiam laceratis. Fama fuit, patres hos, jam trucidatis barbaris apparuisse, sacrificali veste, ac multa luce circumdatos, enixque commonuisse, ut Christo sese addicerent, patribus aliis ad fidei magisterium advocatis: id quod ipsi barbari prodidere. *Id.*, f. 114.

P. Petrus Romerus Hispanus missus ad Itatines Indos, ibi ab irruentibus Indis aliis, macana sen clava ignea, in humero valide percussus, Jesum clamans, in quo capite demum ictus concidit. Inde illi evulsa præcordia; et præcisio jugulo lingua extracta. *Id.*, f. 145.

Genus VII Martyrii, Aquis submersorum.

P. Ignatius Azebedius Lusitanus in pupi navis, qua in Brasiliam vehabatur cum sociis, altare erexit, illique Roma secum advectam S. Mariæ Majoris imaginem imposuit. Ad Palmam (quæ una est Canariarum, seu Fortunatarum insularum) piratæ heretici in eum et socios irruere. Ignatius arrepta Dei Matris effigie, socios cohortabatur ad vitam optimo Deo consecrandam, conclamavit Soria hæreticus piratarum antesignanus, ad suos piratas, ut Jesuitas occidant: « Hos enim ad proserminanda prava dogmata in Brasiliam proficisci. » Ignatius in B. Virginis imaginis complexu conelcatus, capite saucius, lanceis confossus, Romanæ fidei veritatem contestatus, atque ut pro hac socii fortes occumberent, omnes unice hortatus, una cum illa Deiparæ imagine cecidit. Hanc illi e complexu cum avellere hand satis facile possent, furenter properantes heretici, eum seminecem in mare abijcere; ubi etiam corpus ab aquis se effrens, Deiparæ imaginem, mortuis quoque brachiis adstringebat. *Id.*, f. 208.

Eandem sortem obierunt P. Petrus Diaz Lusitanus cum quatuor, et P. Alphonsus Fernandez cum octo sociis omnes in itinere Brasilio aquis ab hæreticis submersi. *Id.*, f. 282.

P. Raphael Ferrer Hispanus, postquam Cofanes diros populos adiit; et ex iis quadrin-

gentes ad sacri fontis Sacramentum pellexit, oppida tria condidit. Barbarorum nonnulli simulata specie amicitiae illi per iter obvii, et gratulati illum, ob fidem peregrinam prædicatam, in aquam mense martio per pontem dedere præcipitem. *Id.*, f. 109.

P. Martinus Laterna Roxolanus in mari Baltico ab hæreticis captus, dum catholicos ad probra eorumdem hæreticorum fortiter toleranda hortatur, hæreticis innouit, eum non modo catholicum, verum et Sacerdotem esse, atque adeo Jesuitam. Jam designabatur ad necem, cum prociator quispiam intruso in eos illi pane hortabatur, ut comedat, brevi quod abunde biberet habiturus. Mox exuto, manus dire sauciant, eumque, inflictiis prius vulneribus, mari mergunt. *Id.*, f. 298.

P. Amarus seu Maurus Moureira Lusitanus cum ab incensa ab hæreticis Lusitanorum navi in aquas desilisset, ique alios adnantes cymbis exciperent, illum e veste Jesuitam, e corona (seu vertice illa die raso) Sacerdotem esse agnovere; ideoque non recerpere cum aliis, immo contis trulentem confecere. *Id.*, f. 303.

Genus VIII Martyrii, Aquis gelidis cruciatorum.

P. Didacus Carvallius Lusitanus ultimo anni Japonici die (nobis 18 Febr.) defixo in fossa gelidæ aquæ plena palo alligatus cum novem sociis Christianis, ibi sine ulla veste per tres ipsas horas ad pectus usque mersus, jussus est confidere. Quo tempore, nunc sancto absorptus silentio, nunc verbis flagrantibus, præclaro fuit sociis ad constantiam hortamento. Crebra illius, et sociorum vox erat, una clamantium: « Jesus, Maria, benedictum sit venerabile Sacramentum, Deo sit semper laus et gloria; » aliis circum interea, ut Christum desereret ac socii, importuna voce hortantibus, at aure surda exceptis, eoque in Didacum, tanquam omnis, ut aiebant, mali auctorem, verba multa jaectantibus, Didaco interea in sinum gaudente de tam lucentis lucris. Ex aqua educto iterum auctores fuerunt, suos ut socios a Christo averteret, vitæ præmio. Sed ille potius auctorem se illis fore dixit ad mortem pro fide per atrocissima omnia obeundam. Tum ignem illis minatus Gubernator in ærumnosam custo-

diam omnes trudi, ac inde quadragesimo post die educi jubet. Causa eorum, quæ patiebantur, eorum humeris affixa voce: « Christiani, » expressa est: qua tesera notati 22 Febr. educti, palis iterum in stagno gelido alligati post prandium, istis persistere usque ad noctem, ventis nivibusque perfrigidam. Cum se obrigescere jam sentirent, suavissime se invicem consalutabant pater ac socii, opemque a Matre Virgine unice flagitabant, quam a Filio illa Filii militibus impetrarent, ac cruciatus et mortem fortiter oppetendam; Didaco animos omnibus suggerente: qui demum et ipse postremus omnium ante dimidiam noctem occubuit. Omnium corpora concisa frustatim, et in profluentem abjecta. *Id.*

Anonymus Japon Coadjutor varie cruciatus, laniatus, et in aquis gelidis per 70 dies ita mersus est, ut capite tantum emereret, quod ipsum denique etiam eidem abscessum est.

Genus IX martyrii, Aquis ferventibus cruciatorum.

Machael Nacascima Japon per annos quindecim Patribus serviens multum operæ contulit ad Christianam rem bene gerendam, et ipse quoque Christianos erudit, adjuvit. Ea propter captus, fustibus non semel vapulavit; et aliquando ex alto in aquis dejectus est. Supinus, aqua in os infusa, et in sursum cum sanguine de corpore arcte compresso expressa cruciatus, soli torrendus expositus, ibi leni aura e celo aspirante recreatus est. In Urgenio, ad Nangasachum monte præalto, et intus igneo instar Vesuvii; atque bullientes aquas, quæ in stagnum conflunt, effundente, aquis illis perfusus est. Sunt autem aquæ illæ noxiæ, bestis etiam, avibusque illac forte volantibus. Si vero illis tingantur humana corpora, ulceribus doloribusque misere cruciantur. Hos cruciatus expertus est presæpe Michael, etiam per bullentia illa stagna tractatus: atque inter hæc tormenta, cum Christum ac fidem semper profleret, extinctus est. *Id.*, f. 496.

P. Antonius Iscida Japon, de quo supra dictum est, triginta diebus crudelissimo aquarum ex monte Ungen fluentium tormento cruciatus est. *TANN.*, f. 338.

Genus X Martyrii, in scrobe pendentium.

Nicolaus Keyan Fucumanga Japon scholasticus in Seminario per triennium latina litteratura imbutus, illam plena celestis zeli facundia nobilitavit. Ea propter a suis civibus in scrobum, deorsum verso, et afferculis duobus incluso capite, manibus revinctis, e pedibus pendens demissus est primus. At Beatissima Dei Mater, cujus dulcissimo nomini apprimere erat devotus, illum istic non semel invisit, ad sedendum et quiescendum, e suspendiario illo supplicio tantisper deposuit, potu frigide indulgenter recreavit, cujus etiam cyathus cum aqua, ipso a vineulis absoluto invento, repertus. Interrogatus equid ægre sentiret respondit; quod Imperatorem, et omnem longe lateque Japoniam non posset, ita ut optabat, et laborabat, ad Christi cultum adducere: hoc enim vero impense sibi esse molestum; et lucentia divinæ Matris beneficentia enarrata, quarto posteaquam suspensus fuerat die in scrobe decessit, ea ipsa luce, qua S. P. Ignatii dies auguste percolitur. *NADAS.*, f. 229.

P. Emmanuel Borges Lusitanus in Japonia Nangasachi dum ab anno 1612 rem christianam procuraret, posteaquam sæpe latuit, et eos, a quibus ad mortem querebatur, barbaros evasit, post anni 1614 exilium redux, 13 augusti, depressus in foveam capite suspensus est, et 16 augusti demum gloriosum agonem confecit. Et cum illo etiam Ignatius Xiando novitius Arvensis ortus in Japonia Adriani gloriosi viri in fidei odium cæsi filius, et Josephus Reomuy, novitius, Fingensis. Hi duo e Seminarij disciplina socii Patribus, etiam in exilio, et reditione adhærere; Societatem demum amplexi, et brevi capti, eadem cum P. Emmanuel Japonicæ fossæ, ac suspendii morte affecti sunt. *Id.*, f. 244.

P. Jacobus Giannonus Italus ab Apparitoribus post felices istic ab anno 1609 labores et cavernas clam habitatas, tentus, vinctus, circumductus, præcone præente, prohorum plenus; at lætus 25 aug. foveæ suspendio addictus, e pedibus pependit, usque dum 28 augusti. optato agone cursum consummavit. *Id.*, f. 254.

P. Joannes Quindora seu Ridera Japon cum P. Jacobo Antonio Giannonio longis carceris incommodis maceratus, ferro in

manibus, pedibusque onustus, præcone præeunte, asino insidere jussus, et circumvectus, post ludibria in foveam capite prono suspensus, 29 aug. demum legitime certandi, ac vivendi finem fecit, fortiter moriendo. *Idem.*

P. Benedictus Fernandez Lusitanus sublimi equo seu triumpho vectus, ab invidis, at Imperatorem timentibus, ad foveam damnatus est. Depositus de patibulo deinde tamen est, ne tam cito vita decederet. At brevi postea in carcere gloriosum vitæ finem invenit. Eodem die ac eadem de causa in foveæ patibulo pendens migravit victor. *Idem.*, f. 304.

P. Paulus Saito, obiit athleta felix, posteaquam septem dies pependit capite deorsum prono in foveam, sine cibo, sibi tamen præsens, dicensque, se ante P. Benedictum minime moriturum. Et vero eadem hora, et fere momento, uterque decessit. Illud stupendum. Aiebant satellites, se coram istis adfuisse, attentisque auribus accepisse verba duorum illorum cadaverum ad rogam deportatorum, cum se invicem Lusitanice ac Japonice salutarent, felicitatemque suam Benedictus Paulo, et hic illi vicissim gratularetur. *Idem.*

P. Julianus Nacaura principe Japonice stirpe natus, Nangasachi a 18 octobr. ad 21 usque gloriosæ mortis diem pependit toto corpore in scrobem inversus. Fuerat hic unus e trium illorum numero, qui Roma inde missi fuere Legati a Rege Bungii ad celebratissimum illum Gregor. XIII Boncompagnum, Summum Pontificem. Roma redux, in societatem adscriptus est, in eaque relatus in censum spiritualium adjutorum, Studiis ac laboribus apprimè deditus, totus in Deo erat, in animarum salute quærenda totus. Cum illi aliquando vires ærurnæ variaz exhaustissent, portari debuit ad succurrendum indigentibus animabus; dum iret damnatus ad mortem, dicebat suis Japonibus; illum se illum Julianum esse, missum olim Romanæ ac Japonia miore: pro illa Romana, et vera fide se nunc vitam deponere. *Idem.*, f. 328.

S. Antonius Rubinus Italus animarum ac martyrii desiderio flagrans, agebat quid poterat, ut animas lucraretur. Loquebatur, et scribebat insigni expressione suavissimæ lenitatis. Ego, scribit, pro Christo mori non mereor; sed ipse dignus est, pro quo omnes moriamur. Si me videre, atque allo-

qui vultis, oculos in crucifixum Christum defigite, ibi me invenietis ad pedes cum Magdalena abjectum, et peccata mea grandia deplorantem. Illis sacratis pedibus me totum contradiidi: in illis dormio et vivo, illos complector, et dico: Da mihi, Domine Jesu, ut sequar tua vestigia. 21 august. cum sociis appulit Nangasachum anno 1642. Captus una cum illis, cum omnibus interrogarentur an vellet nuncium Christo remittere, et a Rege honorari? Respondit Rubinus interpres, suo nomine ac suorum, nec se, nec socios, ullo pacto unquam id scelus in animum admissuros: absisteret cum hisce vocibus, atque facesseret: se ac socios ad Christum prædicandum advenisse, quicquid minaretur Japoniæ Imperator. Ergo in carcerem conditi omnes; post multa, quæ istis perpassi sunt, per totos septem menses destinatis diebus ingestæ in os maxima copia, et mox acerbissima cum violentia et corpore expressæ aquæ tormento sæpius ex cruciati, tandem 17 martii anni 1643 palam circumvecti sunt cum adscripta causa supplicii: « Quod Christi fidem prædicatum venissent contra edictum Imperatoris. » In scrobem capite demisso, sublatis in altum, alligatisque pedibus pendere suspensi: et 22 Mart. primus P. Rubinus desit vivere, sociis in dies proximos eandem fortissimæ mortis gloriam prosecutus. *Idem.*, f. 413.

Genus XI Martyrii, lapidibus occisorum.

In Salsetis ad Goam duo e Societate Patres lapidibus obrupti sunt ab ethnicis, et interfecti: quorum nomina nobis ignota in libro vitæ sunt, ut speramus: uti et duorum coadjutorum anonymorum in Brasilia in odium fidei peremptorum. *Idem.*, f. 390.

P. Brunus a S. Cruce Italus ab Alexandrinis schismaticis Romanæ fidei perinensis magna perpassus, et ad mortem damnatus, ipso, quo in odium Orthodoxæ fidei suspendi debebat die, P. Ludovico Caldeiræ ad genua supplex advolutus, enixe petiit funi suo, et sibi benedici: et suspensus, lapidibus est oppetitus. *Idem.*, f. 434.

Apollinaris Almeida Episcopus Nicænus, P. Hiacynthus Francisci Italus, P. Franciscus Rodriguez inter expandum Catholicos, a schismaticis deprehensi, accusati, canum instar tractati, in exilium destinati, e singu-

lis arboribus singuli suspensi, et semivivi lapidati sunt. Cadavera belluis objecta, sed illæ ea innoxia dimisere. *Idem.*, f. 478.

Genus XII Martyrii, Crucifixorum.

BB. Paulus Miki, Joannes de Goto scholasticus, et Jacobus Gisai Japonese in Societatem recepti, ac Ozacæ brevi, una cum Paulo custodia circumscripti, cum latam in se crucis sententiam accepissent, læti exclamavere: « Benedictus sit Dominus noster Jesus, qui nos elegit et tot aliis ad commoriendum sibi in sancta cruce. » Jumentis impositi, et alligati, 37 dierum itinere per summum frigus Nangasachum perducti sunt, et in crucem sublatis; tum coorta Christianorum circum in genua abjectorum comploratione, barbarorum admiratione, Jesus Maria conclamatum est, cum martyrum latera configerentur hastis, a latere altero per cor ad latus penetrantibus; Japone hinc alio per sinistram, inde alio in dextrum latus Martyris hastam cum impetu adigente. *Idem.*, f. 37.

P. Alphonsus de Castro Lusitanus in Mauricia regione a Mahometanis nudatus, et navigio crucifixi instar alligatus, postea ad truncum vinctus, verberibus laceratus, subdicio cæli injuriis, ac infestis bestiarum aculeis toto corpore expositus, promissis et crebris et grandibus ad Mahometi perfidiam invitatus, cum fortissime id negaret, iterum cruciatus, per octo dies inedia miserabili vexatus, atque ad fidem deferendam iterum multifariam per dulcia et acerba invitamenta lentatus, admirabili semper sibi compotis animi æquitate, constantia, hilaritate, capitulis sententiam et mortem ipsam ore blando ac orans accepit. Araldus ait, eum sanctæ Andree instar cruci alligatum, nudum soli, ac muscis expositum. Deinde sub costis securi saucio additi alii duo ictus. *Idem.*, f. 16.

P. Joannes de Castillo Hispanus, dum divino officio recitando intendit, fustibus verberatus, jaculis confixus, ense tribus vulneribus saucius, nudus per aspera, per aquas fure raptatus, orabat Deum latine; ac vernaculo idiomate ingeminabat identidem: « Turpare, id est, sint hæc Dei amore. » Expansus deinde in crucem brachiis, arbori alligatus, percussus duobus saxis caput, ab illis interemptus est. Cadaver a tigridibus intactum, flammis abolitum. *Idem.*, f. 337.

Genus XIII Martyrii, lancea, vel hasta transfuzorum.

P. Franciscus Paliola Italus, cum apostatam quemdam sanctæ fidei reddere niteretur illum ad se sicariorum turba stipatum adventare certior factus, ad supremæ luctationis gloriam in genua sese supplex composuit, et Marianum rosarium pro moriendi tessera manu arripuit, victimæ in modum supremæ expectans. Ita mortem oppetenti sicarii lato cultro, seu gladiolo, ictum primum in maxillam late, atque alte ad extrema usque colli adegere, Franciscus Jesum et Mariam dixit; et vulnere verso lancea, et aliis trulentæ mortis instrumentis per transversaria vulnera transverberatus, pretiosam animam ita reddidit, ut optarat, Deo. *Idem.*, f. 19.

P. Gaspar Paes Lusitanus, cum in festo S. Marci Catholicis instruendis intentus esset, Dynasta quispiam cum 150 lanceariis irruiit, quorum furore Gaspar occubuit, lanceis, hastilibusque confossus. Ipsi hostes obstupere, idque deserte postea testati sunt. P. Gaspari sanguinem et vulneribus manantem non decidisse in terram, sed in cœlum, seu in aerem evanuisse. *Idem.*, f. 139.

S. Vincentius Damianus Italus apud Jubi-genses et Bacerenses barbaros heroe digna gessit pro fide, et passus est, usquedum in Crucifixi amplexu (pro quo, et cui animam de-vocebat) lancea confixus, vitæ finem implevit: et eam, quam ab infantia incorruptam ab omni graviore noxa servarat innocentiam, devota puri sanguinis purpura cumulatam nobilitavit; religiosorum juxta, et secularium ore dictus *magnus Evangelii vindex*, et ipsa morte assertor. *Idem.*, f. 342.

P. Ferdinandus de Tovar Indus apud Tepeguanos dum pro re Christiana satageret, contra illum, et socios, ac Religionem denique Christianam, barbaros illos concitavit homo veneficus: cujus verbis efficacitatem addidit spectabilis palam dæmon, tristitia illis minatus omnia, ni venefico illi parent. Ergo P. Ferdinandus humi profligatus et in pectore lancea confossus est. *Idem.*, f. 232.

P. Bernardus de Cisneros 1603, in novam Hispaniam navigavit, ubi labores, verbera, vulnera plura perpassus est, ob idolum eversum. Indus quidam illum tribus plagis

pectori inflicto prostravit: sed Bernardus curatus est; nec auctorem prodidit. Postea lancea confixus, extremum in capite vulnus accepit, et obiit. *Id.*, f. 358.

P. Antonius Criminalis Italus Brachmanorum cum Bagodis coorta conspiratione pro restituendis idolorum honoribus, jamque sævientibus in christianos ethnicis nullam (quæ tamen haud una offerrebat) se in tutum recipiendi occasionem arripuit; verum submissis humi genibus, ac oculis manibusque sublatis in cælum, corpus et animum ad mortis expectationem apparationemque composuit. Ita extrema oppientis latus sinistrum Saracenus hasta aperuit. Antonius vero irruentes ad spolia diripienda barbaros, in vestibus detrahendis iuvit, usque ad subuculam sanguine adhuc calentem illis haud repugnante datam. Tum ad sedem sacram se agebat, ut poterat, quo ibi moreretur; cum secundo vulneri hasta inflicto saucius, in genua iterum se dejecit, telum e vulnere eduxit, ad templum iterato se moliens, ut supremum sanguinem istic Deo aris vicinis offerret. At coorta Bagadarum tumultu, obviam se illis vertit Antonius, et adverso pectore hastam tertiam excepit, in genua iterum ac preces effusus. Quartum denique vulnus tulit in humero; quo prostratus, quinto vulnere jugulum, et spiritum Deo dedit, e Societate Jesu prima victima in odium fidei cæsa. *Id.*, fol. 44.

P. Joannes Domianicus Aresius Sardinus mortem honestissima causa appetiit, inter orandum hasta confixus ab Indo, quem reprehenderat, quod se certiorum minime reddidisset, matrem de vita periclitari, adeoque illam sua se negligentia, seu malitia sine Sacramentorum ope de vita migrare scivisset. *Id.*, f. 429.

P. Franciscus Riberius Lusitanus Goe ad Societatem aggregatus Muzambico postea ad Cafres in extrema zona torrida situs profectus est, missu majorum: et cum rege non parum profecti pro Christi lege prædicanda, erigenda cruce, templis excitandis. Ea res Sacramentorum pro lege Mahometi contra Christi legem satagentium odia excitavit: quare illum ad aras divino Sacrificio intentum, hastis transfixum interemere, hostiam gloriosam. *Id.*, f. 345.

P. Antonius Socro Lusitanus captus a victoribus barbaris, vivus ad eorum Ducem adductus est. At ille indignatus est, quod

eum non trucidasset, qui suorum Pagodum (idolorum) hostis esset tam acerbus, tamque infestus ac noxius. Ergo velut signo necis dato, adactis in ejus pectus hastis, cum in genua prolaberetur, atque oraret, perforessus est, et extinctus. *Id.*, f. 412.

Genus XIV Martyrii; ferro necatorum.

P. Rudolphus Aquaviva Italus ad Salsetas Insulas superiorum missu profectus est: ubi a barbaris gladio sub genibus vulneratus cecidit in genua, et colum ad vulnus, mortemque accipiendam explicuit, ac porrexit: quo tempore collum illi gladio transfixum est; alio illi humerum vulnerante; alio sagittam ex arca expediente in pectus. Moriens: « Ignosce, aiebat, illis, Deus meus! S. Xaveri, ora pro me! » Tum ter adjecit: « Jesu, suscipe hanc animam meam. » *Id.*, f. 216.

Vincentius Alvarus Lusitanus scholasticus cum feria sexta apud Saracenos Mahometi consecrata senaculo inito diem illum celebri Christiani capitis sacrificio pro particulari victima cædendo solemnem habere decrevisset; in prora tunc orans deletus est, cujus Christiano capite religiones Mahometo persolverentur. Cum se occidendum esse audisset, lætus, quod Christiani nomen sibi in mortis obeunda causam verteretur, Deo se totum, totum Deo in victimam iterum dedicavit, pulchro iterum gaudio delibutus, et religiose gestiens usque ad mortem, ac « Miserere mei Deus, » canens. Sub ipso ictu: « Miserere, aiebat, animæ meæ, Jesu bone! » *Id.*, f. 141.

P. Mauritius Sergius Lusitanus dum quempiam in prælio saucium confitentem audit, ex Mauris victoribus unus ipsum conspicuus: « Ecquid tu istis, Nazaree canis, impietatis moliris? » per contumeliam indignabundus exclamat: et librato acinace caput illi bipartito dividit. Ipse eodem loci sancto operi immortalis conceidit. *TANN.*, f. 183.

Blasius Schelling Germanus coadjutor, cum irrupente milite Suecico, hæreticus S. Sebastiani reliquias, ac thesaurum prodere juberetur, fronte fune contorto constricta arbori alligatus; Jesus Maria, aiebat, thesaurum non scio. Quare funis et caput illi gladio scissum est, cerebrumque dis-

persum, cadaver fimo contactum. *NADASI*, f. 171.

P. Guilielmus Boytonus Hybernus post operam in civium suorum utilitates impigre impensam, in clade Cassellensi (ubi trecentos Hybernos milites Catholicos septem hæreticorum millia obruere in templo) tunc istic una collectos Catholicos sacramento Penitentiae expiabat. Ibi victor hæreticus miles dire in canos senes, in feminas, in parvulos cædens grassatus est, sanguine late profuso. Maxima sævitæ pars in Sacerdotes incubuit. Hos inter cecidit felix victima etiam Boytonus, cum hæretici, Sacerdotes potissimum ad necem deposcerent: si hos dederent, militem omnem impune abire permiserunt. *Id.*, f. 230.

P. Franciscus de Mendoza Lusitanus cum in Mindanao Philippiarum Insula Mahometanis ad Christum reducendis insudaret, illorum insidiosis interceptus, et per plura vulnera peremptus est: minatus id antea barbaris, ei, qui ad fidem prædicandam istuc venturus dicebatur, se clavas suas in pectus illisuros, et animam elisuros. *Id.*, f. 137.

Genus XV Martyrii, veneno necatorum.

P. Joannes Pelletarius Gallus Apamiis ab hæreticis datus est in vincula; sed a Catholicis exemptus, Tolosamque deductus, ibi demum a gloriosis pro fide susceptis laboribus requievit, veneno (quod ei ab hæreticis clam propinatum affirmant) sensim gliscente in venas, et omnem artis medicæ industriam superante. *Id.*, f. 2.

P. Ludovicus Goveanus Lusitanus Cocini, et Couliani diu parvulorum magister: postea per Evangelio suscepta itinera excelso animo pro Evangelio multa tulit, fecitque, multis Christo adjunctis; eoque ethnicis odio fuit: propinatoque ab his veneno, ut multi affirmant, necatus est. *Id.*, f. 61.

P. Arnoldus Bæcop Belga tentus in itinere ab hæreticis, et coniectus in carcerem, cum nihil esset, cujus causa plecti posset, porrectum illi venenum est, quod ille hausit ignarus, et illud brevi se prodidit Coloniae, eumque miris per quinque menses patientiæ documentis illustrem læntæ atque acerbæ morti addixit. *Id.*, f. 63.

P. Joannes Lelesni Ungarus Sigismundo Batori Principis Transylvaniae filio datus est institutor. Pro fide orthodoxa istic tanta

fecit, ut stomachum moverit hæreticis, atque invidiam. Quare hæreticæ cujusdam Jezabelis, feminæ primariæ opera, inter cenam venenum illi porrectum est; cujus vivum remediolorum efficacitas infregit, non sustulit. Inde nervi contracti, et apoplectici quidam rigor in membris. *Id.*, f. 79.

P. Josephus Furlanettus Italus in Insula Goto laboranti sub Tono tyranno Ecclesiæ clam succurrit; et veneno a barbaris porrecto quassatus, atroci dolorum vi cruciatus, animæ tandem gloriosum finem suis doloribus atque laboribus inter summa patientiæ documenta imposuit. *Id.*, f. 144.

P. Georgius Carvahal Lusitanus cum Rudolpho Aquaviva, et sociis, cruentis illis fidei Christianæ herolibus, vectus in Indiam post novitos Goe laudate institutos, in Scimo Japonia: insula, regnoque Bungensi, postea Firandi, propagandæ fidei operam insigniter navavit. Porrectum illi a barbaris venenum, eum dolore capitis acerbio, deinde febre inflammata, mox vomitu cruento, afflixit, et octavo post die morte oppressit. *Id.*, f. 143.

P. Franciscus Carrion Hispanus expectatum in Bungi regno matrem Firandi tandem repeti, ubi post egregias de impietate reportatas victorias, permultis Christo lustratis, odia barbarorum in se concivit, et veneno sibi clam ab his propinato, per triduum cruciatus, multo rejecto sanguine, Ikizuki in vico ejus insulæ, vitam immortalæ, ut bona spes est, nobilissima obita morte invenit. *Id.*, f. 231.

P. Joannes la Gande Gallus in navi Gallicana rem animarum solerter agens, observarat noctu, quod veneficus quispiam navi eadem veheretur. Ergo ne pestis illa rectæ fidei moribus, ac saluti reliquorum officeret, apud Magistratum enixe id egit, perfectique ut veneficus pelleretur, quippe e libris, circulis, ac usitatis artis diabolice instrumentis deprehensus. At magus vindictæ cupiditate furens, carmen impium, noxiisque in aures Joannis pronuntiavit, et e navi excessit. Inde concepto, quod magus ei afflarat, veneno, Joannes vel nomine lætus occubuit, quod ob exactam et trirremibus invisam Deo, noxiis animabus illam pestem in causa tam bona occumberet. *Id.*, f. 140.

P. Melchior Consalvius Lusitanus apostolicorum virorum elogio tam bonus ejus vineæ operarius fuit, ut verbis consequi perdifficile sit. Odere in illo tantum fidei, ac

animarum studium timidi juxta et rabidi idolorum cultores; quare ne porro Christianæ Religionis fines latus, ut continuatis laboribus faciebatur, extenderet, veneno propinato mortem illi accelerare, P. Caspar Barzæus illac iter tunc habens adfuit morienti. Ib., f. 307.

Genus XVI Martyrii, carceris ærumnis confectorum.

Ambrosius Fernandez coadjutor Lusitanus in carcere Omurano per annum et viginti duos dies tolerato, tandem frigore, fame, paralyti, aliisque ærumnis consumptum mors hodie occupavit. P. Carolus Spinola ærumnarum socius, ac laudator de illius capillis decerptum quidpiam lipsantheæ suæ ad privatam venerationem inclusit: et omnes qui una cum eo in carcere luculentæ in igne mortis gloriam opperiebantur, de socio in cœlestem libertatem sicca morte asserto læti, et collachrymantes, præeunte religioso quopiam viro, «Laudate Dominum omnes gentes,» pro gratiarum actione cecinere. Ib., f. 7.

Cubertus Priscottus Anglus coadjutor captus ab Anglis, cum Sacerdos non esset, ad furcam damnatus non est, sed in carcerem perpetuum Londini conditus, eo quod e solempni formula illud jusjurandum fidelitatis (ut vocant hæretici) præstare nollet, quod integra Sedis Apostolicæ ac fidei Catholice auctoritate Catholicus nemo potest. In carcere in omnes beneficis, eoque charus omnibus fuit, donec annorum plurium, quibus ibi attinebatur, ærumnæ illum sensim attrivere, ac morte optata consumpsere. Ib., f. 54.

P. Martinus Guttierus Hispanus captus ab hæreticis, percussus, illusus, et in carcere ærumnis confectus est, etiam sacris reliquiis, et sacra supellectile ab hæreticis indigne tractata, quod dicerent « Hispanum Regem, et inquisitionem in sectariorum necem semper esse intentos, » idque habuit, quod olim petenti B. Virgo annuerat, ut sine ullo humano solatio moreretur. Adfuit eo mortuo Matrona spectabilis, quæ cadaver nitide composuit, et videri desiit. S. Teresia datus ad P. Hispaniæ Assistentem Romam litteris affirmavit, sibi illum a Deo in Martyrium choro ostensum. Ib., f. 63.

Franciscus Martinez Sina scholasticus

semel, iterumque dire verberatus, in ipso carceris, in quem reducebatur, vestibulo vi dolorum prostratus, innocentes animam fortiter exspiravit, ipsa Christi morientis hora, ut perhibent, et cum ipsis manibus, atque compedibus, ita ut vinctus erat, sepultus est. Ib., f. 124.

P. Joannes Baptista Baeza Hispanus ferente Daisu persecutione, qua acerrimis per anni spatium morbi doloribus, qua paralyti prostratus, cistæ, seu arceæ includi debuit, et in exilium deportari; cum ne sic ægroto quidem quies concederetur; Nangasaci in carcere ærumnis extincti ejus corpus quæsitum est flammis a barbaris abolendum.

P. Thomas Methamus Anglus vir ob fidem orthodoxam assertam Elisabethæ Reginæ invisus, eoque carceri mancipatus, Londinensem turrim per quatuor annos incoluit. Inde in alios ex aliis carceres deportatus, demum inter paludes in Visbicensi ergastulo per annos plures ea passus est, quæ procaces hæreticorum lingue, ac immortalitate in orthodoxum nomen odium suggerbat. Ita vitam per annos 17, in carceribus ærumnosa longa morte clausit, cruentam semper desiderans, et expectans. Ib., f. 287.

P. Matthæus Grimes Anglus in suspensionem, quod Sacerdos catholicus esset, vocatus, per plures menses in custodia tentus, ibi ærumnis ac situ consumptus est, lætus quidem, quod in causa tam nobili, sed ad cruentam eadem de causa mortem desiderio toto impense anhelans. Ib., f. 139.

Genus XVII Martyrii, variis crudelibusque tormentis enectorum.

Crudelissimum fuit tormentum, quo Trajectenses hæretici aliquot e nostris excruciarunt, ejus hic fuit modus: reus ad pudendam usque nuditatem exutus, sedere cogitur in humili scabello. Illud autem ferrea crux deensata, instar cultri acuta, supra quam Patri insident manus pedesque per digitorum extrema retro post tergum colligantur, quibus injiciuntur manicae pedesque aculeis ad intra obversi præarmate, ut omni ex parte, si ad evitandum dolorem commoveantur, atrociter compungant. Collare præterea triplici acutarum cuspidum ordine interne rigens e quatuor angulis funibus dependet, quod torquendo collo circumdatum, nulla in parte sine fœda

laceratione caput, aut corpus patitur, sed erectum semper considerare, ut æquabili undique ustulatione torreatur, adigit. Nam luculentus ignis circum accensus, ita corpus universum ustulat, ut flammarum vi tumefacta pellis, primum in pustulas, mox immani cruciati in hiatus divellatur, intra quos carnifices acetum sale, pyrioque mixtum pulvere immittunt. Primus dirissimum tormentum Philippus Nottin, semel per horas denas, iterum deinde quaternas, tanto cruciati, ut caro passim adusta ad pugni altitudinem ebullierit. In quo nullum omnino verbum prolocutus, nullo ejulato dolorem testatus ad rabiem scilicet adversarios concitavit. Ex quibus centurio ictum pede tam validum dorso ejus impegit, ut spina dorsi pene contracta, collum undique aculeato circulo fœdum in modum dilacerarit, cum addito: *loquere, canis mute.* Secundo loco tortus est P. Gerardus Paesman 27 martii per horas itidem denas, et post biduum per senas, cui in tormento præter costam unam diruptam, collum indigne pertrebratum, manilla insuper una fœde adusta, et excoëdicis pars ita laniata est, ut excindi penitus, sicut et pars quædam e secretioribus membris debuerit. Ultimo reliquis dirius excruciatu est P. Boddens tres continenter et viginti horas; et iterum aliquanto post per quatuor, nam diutius vita superstiti non potuit. Umbilicus illi vi flammarum elicitus, intestinum in secretioribus expressum, genua diffusa, sinistra manus torrefacta, pars ventris inferna semipedali plaga dirupta, corpus totum laeralum, fractum, et inutile penitus redditum, ut numquam deinde pedibus consistere posset; oclidium nequam supervicturus, nisi gangrænam partes illas jam invadentem, tempestivo supplicio intra quintam diem prævertissent. Cæterum nihil aliud in tam barbara laniena extorqueri ab innocentibus potuit, quam nihil se unquam de proditione ejus urbis habuisse consilii, neque conscientie. Quo non obstante, producti sunt tamen in judicium, et supplicio capitis, tamquam rei Majestatis, damnati. Antecedunt reliquos denuo Philippus, qui in ferali pegmate constitutus, dum plena falsarum criminationum sententia mortis prælegeretur, imperterritus toto capitis renutu causam inficiatus est: « Non est, inquit, ita; istud est mendacium, illud mihi afflictum est; hæc non dixi. » Constante se unius catholice fidei odio interfici

protestatus, inter illa verba: « In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum, » ictum carnificis, et mortem excepit 14 julii anno 1638, ætatis 39. Caput confixum palo, sublime in mœnibus expositum est, corpus sub patibulo humatum. Sexto post die secutus hunc est 20 julii P. Gerardus, Wesaliæ ad Rhenum natus, qui prætensum conjunctionis crimen pari ad extremum constantia inficiatus, capite uti prior imminutus est, anno ætatis 50. Corpus una cum capite collegio illatum, inque templo honorifice conditum est. Eodem die una post priorem hora, elatus est a quatuor bajulis gestatoria sella (nam vi tormentorum fractus, ingredi per sese non potuit) in theatrum P. Rector, ingenti totius urbis ejulatu et comporatione, præsertim ubi viderunt supremam ejus petitionem, qua manus vinctis eximi postulaverat, crudeliter rejici. Collocatus in medio theatri prælectam mortis sententiam multiplex renutu falsitatis coarguit: « Ad quid ista leguntur, inquit, quæ de verbo ad verbum falsa et commentitia sunt? sed quando volbis sic collibuit agite porro, ac pergitte. » Tum ne prius quam ea, quæ constituerat, ad populum fuisset effatus, a carnificis cæderetur, eum ante se stare voluit, ac subinde præmissa totius populi salutatione innocentem se, penitusque conspirationis ignarum, solius religionis causa occidi, multis argumentis contestatus est. Post quæ munus suum exequi carnificem sinens, altaque voce in manus Domini spiritum commendans, gladio ictus vitam gloriosa morte consummavit, anno ætatis 42. TANN. I., 111.

P. Isaac Joques Gallus post evulsos ungues, et præmorsos duos digitos, aliæque innumerabilia tormenta (quæ fidem hominum superant) ab Hiroquæis tolerata: primo quidem liber dimissus, sed ubi denuo rediit, ferrata lava cæsus, et capite dimittuntus est. Ib., f. 326.

P. Joannes de Breneuf, et Gabriel Lallemand Galli irruentibus in Hurones Christianos Iroquæis, fugam oblatam non admittit, una cum P. Gabriele Lallemand, ne oves suas desererent. Dum inter Christianos ac barbaros ethnicos arderet prælium, hi duo animas expiabant, alter baptismi alter penitentiae Sacramento: captis ergo atque nudatis Joanni et Gabrieli evulsi sunt ungues aliquot, et inflata fudibus verbera per singulas corporis partes, P. Joanne ad Christianos ita dicente: « Filii, dum palmum

sursum in cœlum oculos elevemus. Videt hæc remunerator Deus. Moriamur fortes in fide. Gloria erit æterna. » Tum illi præcisæ manus, os contusum lapidibus, lingua adusta. Utrique sub alas, et ad renes, ad igne candentes securæ admotæ; ignita e collo appensa collaria, e quibus candentes securæ pendebant; adjectum cingulum accensum e pice et resinatis corticibus; Joanne interea fortissimo silentio stante inter flammæ immoto, velut in extasi. Tum loqui cœlestia, qua poterat, incipienti os obseptum circulo, labra concepta, truncatus nasus. In baptismi opprobrium, et imitamentum, uterque aqua bulliente peresus totus, objectantibus barbaris debere sic eos baptizari, qui aiunt, quod sine baptismo nulla sit salus. Antequam ferali palo alligarentur, palum uterque amplexus est, et osculatus. Mox Joanni detracta superior pellis e vertice capitis, amputati pedes, caro e coxis ad ossa usque avulsa; mandibula securi diffissa, ferro ustæ plagæ, utrique, dissectum generosum pectus, evulsus cor nobile, atque a barbaris devoratum. NADASI, f. 59.

P. Antonius Iseida Japon ad sectam Japonicam identidem invitus frustra secum agi aiebat: Christi se esse, ac fore; agerent, cruciarent, occiderent. Ad minas respondebat, se ultra minas supplicia etiam expectare, ac velle se cum illis certare, utra pars prius, illine pœnas irrogando, an ipse irrogatas ferendo deficeret. Alios ex aliis cruciatus in hebdomadas, menses, annos accerserent, et mortem lentam extenderent: hoc se in causa Christi cupere, hoc expectare, ut sentiat se mori. Nec fortius dixit, quam fecit. Anno 1631, 4 decemb., aquis sulphureis varie cruciatus, suspendebatur, juncturis undequaque vi dira extensis, et scapulis aqua bulliente perusis. Quo rerum articulo, cum illum sui cives iterum ad defectionem lacesserent, atque ut imperatoriæ voluntati obediret annueret, seque vere Japonem esse ostenderet, invitarent; his nihil motus, et (quod omnes stupere) ab aqua nihil adustus est. Ita per dies triginta, novis et semper variis sævitæ artibus tortus, iterum carceri redditus, demum hoc die lento igne combustus, victima gloriosa. Ib., f. 27.

P. Stephanus Pangraz Ungarus coorto tumultu hostibus obviis e conclavi progressus rostrata clava ferrea (bozogany vulgo dicta) valido ictu in pectore percussus, prostratus

est. Mox illi caput fune circumactum, tanquam vi compressum, ut mortuus crederetur. Tota illa nox in cruciatibus diris acta, tenerimis quibusque corporis partibus intra bombardarum rotas contortis. Cruciatu etiam est singulis digitis, gallo sclopi, ut vocant, subjectis et pressis, cum aures negaret promittentibus libertatem atque honores, si verbulo vel edito ad Calvinii partes transiret. Iterum id, iterumque contentissimo studio cum negaret Stephanus, dixere illi, se vero eum ad id tormentorum vi compulsuros. Mox illi ustulatum latus, usque dum prope esset exanimis. Ib., f. 263.

MATRIMONIUM.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est legitima viri feminæque conjunctio, ad consuetudinem vitæ individuum inter ipsos conjuges transigendam, divinitus instituta. Dictum est Matrimonium, quasi Matris munium, id est, officium, ut ait S. Thomas, vocaturque a Matre potius, quam Patre, quia Mater principaliter facta est ad generandos et educandos liberos, estque circa illos magis officiosa. Vocatur etiam *Conjugium*, de quo sic S. Ambrosius: « Cum initiatur conjugium, tunc conjugii nomen asciscitur; non enim defloratio virginitalis facit conjugium, sed pactione conjugalis. Denique cum jungitur puella, conjugium est, non cum virili admixtione cognoscitur. »

DIVISIO. — Dividitur ab aliquibus in *Civile* et *Ecclesiasticum* seu *Sacramentale*; illud est, quod per solum contractum civilem perficitur; quale est ethnicorum et Judæorum Matrimonium; hoc est, quod per contractum habentem rationem Sacramenti contrahitur. Utrumque subdividitur in *ratum* et *consummatum*; prius est, quod valide quidem contractum est, sed nondum per copulam carnalem consummatum; posterius est, quod consensu mutuo per copulam confirmato perfectum est. BUSEIUS, de Stat. Mat., c. 1.

CEREMONIE. — Quatuor sunt genera cœremoniarum, in Matrimonio adhiberi solitarum. Primum est *interrogationum prævia- rum*: quales juxta Marchantium sunt: an

castitatis votum non emiserint? an alteri fidem non dederint? an parentum consensus adsit? hæc etiam trinæ denunciationses publicæ referri possunt, quibus quasi quærentur præsentēs, an nullum impedimentum sciant. MARCH., in *Cand. myst. lect.* V, tr. viii.

Secundum genus est *Cœremoniarum* in ipso contractu Matrimonii adhiberi solitarum; quales sunt dextrarum contrahentium colligatio cum stola in symbolum fidelitatis et vinculi insolubilis: annuli in sponse digito insertio, ut hoc pignore sacro, mutua dilectione sic corda jungantur, ut nullus amor extraneus, accessus detur, nullusque odio locus.

Tertium est *Benedictio Sacerdotalis*, quam Sacerdos novis sponsis impertiri solet, Ps. LXXVII: Beati omnes, qui timeant Dominum, etc. eum in finem recitato.

Quartam est *Convivium nuptiale*: quod jam olim etiam usitatum fuisse, passim S. Scriptura testatur; et causam illius Athenæus his verbis assignat: Moribus et legibus scitum est, ut in nuptiis epulum fiat, tum nuptiales deos ut veneremur: ut pro testimonio id sit convivium, quod nuptis placeant suæ nuptiæ. ATHEN., lib. v.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Domus et divitiæ dantur a parentibus: a Domino autem proprie uxor prudens. PROV. XIX, 14.

Volo juniores nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasione dare adversario maledicti gratia. I TIM. V, 14.

Accipiens Virginem cum timore Dei, amore filiorum magis, quam libidine ductus, ut in semine Abraham benedictionem consequaris. TOB. VI, 22.

Unusquisque uxorem suam, sicut seipsum diligit: uxor autem timeat virum suum. EPH. III, 33.

Viri diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit Ecclesiam. Mulieres viris subditæ sint sicut Domino, quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesiæ. Ib. 25 et 21.

Qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum a se, et a sua mente excludant, et suæ libidini ita vacant, sicut equus et mulus, quibus non est intellectus, habet potestatem dæmonium super eos. TOB. VI, 17.

NECESSITAS. — Propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquæque suum virum habeat. I COR. VII, 2.

Quod si non continent se, nubant. Melius enim est nubere, quam uri. Ib., 2.

UTILITAS. — Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Nemo enim suam carnem odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et Christus Ecclesiam. EPH. V, 28.

Unde scis mulier, si virum salvum facies? aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? I COR. VII, 16.

INSOLIBILITAS. — Propter hoc dimittet homo patrem suum, et matrem suam, et adheret uxori suæ, et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet. MATT. XIX, 4.

Omnis qui dimittit uxorem suam, aut alteram ducit, moechatur: et qui dimissam a viro ducit, moechatur. LUC. XVI, 18.

Quæ sub viro est mulier, vivente viro alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est a lege viri: ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro. ROM. VII, 2.

his autem, qui Matrimonio juncti sunt, præcepto non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: quod si discesserit, manere in nuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem suam non dimittat. I COR. VII, 10.

DIGNITAS. — Honorabile connubium in omnibus, et thorus immaculatus esto; fornicatores enim et adulteros judicabit Deus. HEB. XI, 4.

In tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt probata coram Deo et hominibus. Concordia fratrum, et amor proximorum, et vir et mulier bene sibi consentientes. ECL. XXV, 1.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Multi facilius se abstinere, ut non utantur nuptiis, quam temperanter et bene utantur. Ego vero facilius non utar nuptiis, quibus usus est Abraham, quam sic utar nuptiis, quemadmodum usus est Abraham. S. AUG., de *Bono Conj.*

Propterea permissum fuit Matrimonium, ne ultra proprios terminos progredieris. Vide